

İzci Liderlerinin Afet ve Arama Kurtarma Eğitimlerindeki Rolü: Bir Doküman İncelemesi

Cafer AYCAN^{1A}, Şirin PEPE^{2B}

¹ Düzce Üniversitesi, Lisansüstü Spor Yönetim ABD, Düzce, TÜRKİYE

² Düzce Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Düzce, TÜRKİYE

Sorumlu Yazar: Cafer AYCAN: e-mail: caferaycan@gmail.com

Çıkar Çatışmaları: Yazar(lar)ın beyan edeceği herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Telif Hakkı ve Lisans: Dergide yayın yapan yazarlar, CC BY-NC 4.0 kapsamında lisanslanan çalışmalarının telif hakkını saklı tutar.

Etik Beyanı: Bu çalışmanın gerçekleştirilmesi ve yazılmasında bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve kullanılan tüm kaynaklara usulüne uygun şekilde atıfta bulunulduğu beyan edilmiştir.

A: Orcid ID: 0000-0003-2643-9911 B: Orcid ID: 0000-0001-6062-8172

Özet

Bu çalışmada, izci liderlerinin afet ve arama kurtarma eğitimlerindeki rollerinin kapsamlı bir doküman analiziyle incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma desenine sahip bu çalışmada, Türkiye İzcilik Federasyonu ve Dünya İzci Hareketi Örgütü (WOSM) gibi ulusal ve uluslararası izcilik kuruluşlarının yanı sıra, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) gibi kurumların yönergeleri, eğitim materyalleri, raporları ve konuya ilişkin akademik yayınlar sistematik olarak analiz edilmiştir. Bulgular, afet bilincinin liderlik eğitimlerine farklı düzeylerde entegre edildiğini, ancak arama kurtarma eğitimlerinin çoğunlukla temel yaşam kurtarma ve acil durum müdahalesi düzeyinde kaldığını göstermektedir. İzci liderlerinin eğitimci, rol model, ilk müdahale edici ve topluma hizmet sunucu gibi çok boyutlu rollere sahip olduğu; eğitim materyallerinin çeşitliliğinin arttığı, ancak standardizasyon, pratik uygulama, psikososyal destek ve sürekli eğitim alanlarında gelişime açık yönler bulunduğu belirlenmiştir. Bu çalışma, izci liderlerinin afet ve arama kurtarma kapasitelerinin güçlendirilmesine yönelik somut öneriler sunarak, toplumsal afet dirençliliğinin artırılmasına ve literatüre önemli katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İzci Lideri, Afet Eğitimi, Arama Kurtarma, Doküman Analizi, Toplumsal Dirençlilik.

The Role of Scout Leaders in Disaster and Search-and-Rescue Training: A Document Analysis

Abstract

This study aims to reveal the current role of scout leaders in disaster and search-and-rescue training through comprehensive document analysis. Using a qualitative research approach, the study systematically examined guidelines, training materials, reports, and academic publications from national and international scouting organizations such as the Turkish Scouting Federation and the World Organization of the Scout Movement (WOSM), as well as from relevant institutions including the Disaster and Emergency Management Presidency (AFAD). The findings show that disaster awareness has been incorporated into leadership training at various levels, while search and rescue training remains mostly focused on basic life-saving and emergency response skills. Scout leaders are found to have multiple roles as educators, role models, first responders, and community service providers. It was also found that, despite the expanding variety of training materials, there are still significant gaps in standardization, practical application, psychosocial support, and ongoing training. This study offers specific recommendations to strengthen the disaster and search and rescue capabilities of scout leaders, thereby contributing to improved community disaster resilience and adding valuable insights to the related literature.

Keywords: Scout Leader, Disaster Education, Search and Rescue, Document Analysis, Community Resilience.

GİRİŞ

Doğal afetler ve insan kaynaklı acil durumlar, küresel ölçekte artan sıklık ve yoğunlukta meydana gelmekte; toplumlar üzerinde yıkıcı sosyal, ekonomik ve çevresel etkiler bırakmaktadır (Aitsi-Selmi vd., 2015; Birleşmiş Milletler Afet Risklerini Azaltma Stratejisi [UNISDR], 2013). Depremler, seller, orman yangınları ve heyelanlar yalnızca can ve mal kaybına yol açmakla kalmayıp uzun vadeli psikososyal etkiler ve toplumsal kırılmalıklar da üretmektedir. Afet risk yönetimi yalnızca müdahaleden ibaret değildir; afet öncesi hazırlık, risk azaltma ve toplum temelli bilinçlendirme süreçlerinin bütünüdür (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı [AFAD], 2022). Çocuk merkezli ve genç odaklı afet risk azaltımı, toplumsal dirençliliği güçlendirmede kritik bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu [UNICEF], 2022; Birleşmiş Milletler Afet Risklerini Azaltma Ofisi [UNDRR], 2023).

Felaketler, toplumu oluşturan bireyler üzerinde hem olumsuz hem de olumlu etkilere sahip olabilir ve çeşitli sosyal ve psikolojik değişimlere neden olabilir. Bu dönüşümler, bireylerin ve dolayısıyla içinde bulundukları toplulukların ortaya çıkan büyüme ve gelişme fırsatlarını değerlendirmek ya da olumsuz etkileri en aza indirmek amacıyla bireysel ve kolektif düzeyde stratejik kararlar almalarını gerektirmektedir (Prati ve Pietrantonio, 2009). Toplamların afetlere karşı hazırlıklı hâle gelmesinde ve etkili bir ilk müdahale kapasitesi geliştirmesinde ise eğitim temel bir belirleyici rol oynamaktadır. Afet eğitimi, bireylerin ve toplulukların afet risklerini anlamalarını, bu risklere karşı korunma stratejileri geliştirmelerini ve afet anında doğru tepkiler vermelerini sağlamayı hedefler. Bu eğitimler sadece profesyonel arama kurtarma ekiplerini değil, aynı zamanda geniş halk kitlelerini kapsamalıdır. Çocukların afet bilinci ve müdahale becerileriyle donatılması, gelecekteki toplumsal dirençliliğin temelini oluşturur (Peek vd., 2018). Çocuklar aynı zamanda afetlere hazırlık, müdahale ve iyileştirme faaliyetlerine katkıda bulunma kapasitesine de sahiptir (Peek, 2008). Bu bağlamda, gençlik hareketleri ve sivil toplum kuruluşları, formal eğitim sistemlerinin yanı sıra önemli bir eğitim ve bilinçlendirme platformu sunmaktadır.

Bu gençlik hareketlerinden biri de izcilik hareketidir. Türkiye İzcilik Federasyonu (TİF), Dünya İzci Hareketi Teşkilatı (WOSM) ve Dünya Kız İzci Teşkilatı (WAGGGS) üyesi olan, Türkiye'deki tek yetkili izcilik kuruluşudur. Federasyon, dünyaya entegre bir biçimde izcilik hareketine temel oluşturmakta ve destek vermektedir. İzciliğin tarihsel kökleri ve felsefi temelleri, bu hareketin afet hazırlığındaki rolünü anlamak için önemlidir. İzcilik hareketi, 20. yüzyıl başında Robert Baden-Powell'ın öncülüğünde başlamış, bugün Dünya İzci Hareketi Örgütü'nün (WOSM) şemsiyesi altında milyonlarca gence ulaşan yaygın bir eğitim sistemidir (Baden-Powell, 2024). Hareketin "hazırlıklı ol" ilkesi, afet bilinci ve hazırlıkla doğal olarak hizalanır. Güncel

kurumsal belgeler, izciliği gençler için yapılandırılmış bir eğitim sistemi olarak tanımlar ve toplum hizmeti, liderlik, takım çalışması ile güvenlik farkındalığını vurgular (World Scout Bureau, 1998; WOSM, 2025). İzcilik, çeşitli yaş gruplarındaki gençlerin zihinsel, fiziksel, duygusal ve manevi yönden gelişimlerine katkı sağlarken, aynı zamanda sosyal ilişkiler kurmalarına olanak tanıyan, gönüllülük esasına dayalı ve uluslararası çapta yaygın bir etkinliktir. Eğitim-öğretim sürecinin teorik bilgi boyutunu da kapsayan bu faaliyet, dünya genelinde resmi eğitim kurumlarıyla iş birliği içinde yürütülmekte ve bu kapsamda okullarla bağlantılı izcilik birimleri oluşturulmaktadır (TİF, 1998).

İzciliğin temel prensiplerinden biri olan "hazırlıklı ol!" sloganı, bu hareketin afetlere ve beklenmedik durumlara karşı bireysel ve toplumsal hazırlığa verdiği önemi açıkça göstermektedir. İzci programları, ilk yardım, yön bulma, kamp kurma, düğüm atma gibi temel hayatta kalma ve acil durum becerilerini içerirken, aynı zamanda gençlere disiplin, sorumluluk ve dayanışma ruhu kazandırır. Bu özellikler, izcileri potansiyel afet gönüllüleri ve toplumsal krizlerde etkili aktörler haline getirmektedir. İzcilik, dünya genelinde gençlerin geleceğini sorumlu ve etkin vatandaşlar olarak inşa etmelerini sağlayan, dostluklar, tecrübeler ve yaşam boyu değerli beceriler kazandıran kapsayıcı bir gençlik girişimidir. 1907'deki kuruluşundan bu yana, yarım milyardan fazla genç ve yetişkin, İzciliğin sunduğu yaygın eğitimin dönüştürücü gücünü tecrübe etmiştir. Bu başlangıçtan itibaren sürekli bir büyüme gösteren İzci Hareketi, günümüzde 176 farklı ulusal izci örgütünde aktif olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Milyonlarca adanmış gönüllünün destekleriyle, 57 milyonu aşkın genç, dünya genelinde İzci faaliyet ve etkinliklerine katılım sağlamaktadır (World Scout Bureau, 1998). İzci hareketinin bu küresel ölçeği ve yapılandırılmış eğitim sistemi, çocuk merkezli afet risk azaltımı (CCDRR) yaklaşımının uygulanması için önemli bir potansiyel sunmaktadır. İzci liderleri, bu sistemde hem gençlere afet bilinci aşılayan eğiticiler hem de toplumla izci örgütü arasında köprü kuran kilit aktörler konumundadır. Bu stratejik konum ve milyonlarca gence ulaşabilme kapasitesi, izci liderlerinin afet hazırlığındaki rollerini, hazırlık düzeylerini ve etkililiklerini artıran faktörleri sistematik biçimde incelemeyi gerekli kılmaktadır.

Afet ve arama kurtarma eğitimleri, izcilik programlarının doğal bir uzantısı olarak izci liderleri aracılığıyla gençlere aktarılmaktadır. İzci liderleri, izcilik felsefesini, teknik bilgilerini ve deneyimlerini gençlere aktaran, onlara rol model olan ve gelişimlerini destekleyen kilit kişilerdir (TİF, 2025). Onlar yalnızca kuramsal bilgileri değil, aynı zamanda uygulamaya dönük becerileri ve temel insani değerleri de gençlere kazandırarak, bireylerin afet anlarında daha bilinçli ve sorumlu davranmalarına katkı sağlarlar. Liderlerin sahip oldukları bilgi düzeyi, deneyimleri ve afet farkındalıkları, izcilerin bu alandaki yeterlilikleri üzerinde doğrudan belirleyici olmaktadır. Dolayısıyla, izci liderlerinin afet ve arama kurtarma eğitimlerindeki konumu, hem izcilik hareketinin temel amaçlarıyla hem de toplumun afetlere karşı direncini artırma çabalarıyla uyumludur. İzci Hareketi, gençlerin kendi potansiyellerini tam olarak gerçekleştirmelerine destek olmayı hedefler; bu süreçte onların fiziksel, entelektüel, duygusal, sosyal ve ruhsal gelişimlerine katkıda bulunur. Nihai amaç, gençlerin hem bağımsız bireyler hem de yerel, ulusal ve uluslararası topluluklarının aktif, hazırlıklı ve dayanışmacı üyeleri olarak yetişmelerini sağlamaktır (WOSM, 2025).

Afet hazırlığı ve risk azaltımı alanında gençlik odaklı yaklaşımların önemi son yıllarda giderek daha fazla vurgulanmaktadır. Literatürde, toplum temelli afet eğitim programları, okul tabanlı afet risk azaltma girişimleri ve toplum katılımı konularında çok sayıda çalışma bulunmaktadır (Boetto vd., 2021; UNICEF, 2022). Ancak izcilik hareketine özgü çalışmalar incelendiğinde, mevcut literatürün ağırlıklı olarak program tanıtımları, rozet gereksinimleri ve gönüllü faaliyetlerin tanımlayıcı anlatımlarıyla sınırlı kaldığı görülmektedir (Boy Scouts of America, 2022; WOSM, 2025). Mevcut çalışmalar daha çok afet eğitimlerinin genel yararları ya da gençlerin gönüllü katılımı üzerinde yoğunlaşmakta; liderlerin bu süreçte üstlendikleri rol, karşılaştıkları güçlükler, aldıkları formasyon ve bu bilgileri gençlere ne ölçüde aktarabildikleri gibi konular ise çoğunlukla göz ardı edilmektedir. İzci liderlerinin afet eğitimlerindeki spesifik rollerini, pedagojik yaklaşımlarını, eğitim yeterliliklerini ve bu faktörlerin eğitim etkinliği üzerindeki etkilerini sistematik ve ampirik olarak inceleyen akademik çalışmalara rastlanmamıştır. Afet hazırlığı literatüründe sosyal boyutların ve toplum liderlerinin rollerinin yeterince ele alınmadığı da vurgulanmaktadır (Lacher, 2024). Bu eksiklik, izcilik faaliyetlerinin afetlere hazırlık konusundaki potansiyelini tam anlamıyla değerlendirmeyi güçleştirmekte; dolayısıyla liderlerin bilgi düzeyi, yetkinliği ve tutumlarının bu süreçteki etkisini daha kapsamlı biçimde ele alacak araştırmalara olan ihtiyacı ortaya koymaktadır.

Bu doküman incelemesi, izci liderlerinin afet ve arama kurtarma eğitimlerindeki mevcut rollerini, bu rollerin literatürdeki yansımalarını ve bu alandaki eğitim modellerini kapsamlı bir şekilde ortaya koymayı

amaçlamaktadır. Çalışma, ilgili dokümanları, raporları, yönergeleri ve bilimsel yayınları sistematik bir şekilde inceleyerek, izci liderlerinin bu hayati alandaki katkılarını derinlemesine analiz etmeyi hedeflemektedir. Elde edilecek bulgular, izci liderlerine yönelik afet ve arama kurtarma eğitimlerinin geliştirilmesine, program içeriklerinin zenginleştirilmesine ve böylece toplumsal afet bilincinin artırılmasına yönelik öneriler sunacaktır. Bu çalışma aynı zamanda, sivil toplum kuruluşlarının afet yönetimindeki kritik rolünü vurgulayarak, politika yapıcılar ve ilgili paydaşlar için değerli bir kaynak teşkil etmeyi amaçlamaktadır.

METOD

Bu araştırmada nitel doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, nitel araştırmalarda sıklıkla başvurulan; yazılı, görsel veya dijital materyallerin sistematik biçimde incelenerek belirli bir olguya ya da konuya ilişkin anlamlı verilerin elde edilmesini sağlayan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu yöntem, mevcut belgelerin içerik, tema ve örüntülerinin analiz edilmesi yoluyla araştırma sorularına yanıt bulunmasına olanak tanırken, aynı zamanda verilerin yorumlanmasıyla konuya ilişkin derinlemesine bir anlayış ve ampirik bilgi üretimini de hedefler (Corbin ve Strauss, 2008; 2014). Doküman analizi, basılı ve elektronik materyalleri kapsayan; yazılı belgelerin içeriğini titizlikle, sistematik biçimde incelemeyi amaçlayan bir nitel araştırma yöntemidir (Wach ve Ward 2013). Dokümanlar, araştırmacıya bir konu hakkında kapsamlı bilgi edinme, geçmiş eğilimleri ve mevcut politikaları anlama fırsatı sunar. Ayrıca, zaman veya mekân kısıtlılıkları nedeniyle doğrudan gözlem ya da görüşme yapılamadığı durumlarda önemli bir ikincil veri kaynağı işlevi görür (Patton, 2014). Bu yöntem, saha araştırmalarında karşılaşılan uzun izin süreçleri, katılımcılara ulaşma ya da görüşme-gözlem yapma gibi zorlukları ortadan kaldırarak araştırmacıya pratik bir veri toplama alternatifi sunar. Bununla birlikte, geçmiş ve güncel uygulamalara dair geniş bir perspektif sağlayarak incelenen konunun hem teorik hem de pratik boyutlarını bütüncül biçimde ele alma olanağı verir (Bowen, 2009). Bu bağlamda, araştırmada izci liderlerinin afet ve arama kurtarma eğitimlerindeki mevcut rollerini belirlemek amacıyla, konuyla ilgili yazılı ve dijital kaynaklar sistematik biçimde incelenmiş ve elde edilen bulgular analiz edilmiştir.

Belgelere Ulaşım ve Analiz Süreci

Belgeler, araştırmacının doğrudan müdahalesi olmadan kaydedilmiş yazılı veya görsel materyalleri içermektedir (Labuschagne, 2003). Bu araştırmada, kurumsal dokümanlar temel veri kaynağı olarak tercih edilmiştir (Corbetta, 2003), çünkü bu tür belgeler izcilik, afet eğitimi ve arama kurtarma faaliyetlerine ilişkin politikaların, uygulama yönergelerinin ve eğitim içeriklerinin resmî ve güvenilir biçimde belgelenmiş hâllerini yansıtmaktadır. Kurumsal belgeler araştırmanın amacına uygun olarak izci liderlerinin afet ve arama kurtarma eğitimlerindeki rollerine ilişkin güncel ve doğrulanabilir verilerin sistematik biçimde elde edilmesine olanak sağlamıştır.

Söz konusu belgeler, kamu kurumları ve ilgili kuruluşların açık erişimli çevrimiçi arşivlerinden elde edilmiştir. Araştırma sürecinde Labuschagne'nin (2003) önerdiği doküman inceleme aşamaları izlenmiştir. İlk aşamada, izci liderliği, afet eğitimi ve arama kurtarma konularına ilişkin önceki çalışmalar incelenmiş; ilgili alan yazını sistematik biçimde gözden geçirilmiştir. Ardından, AFAD (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı), Türkiye İzcilik Federasyonu (TİF), Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB) ve Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yayımlanan belgeler analiz kapsamına alınmıştır (GSB, 2025; MEB ve TİF, 2023). Analize dâhil edilen belgeler arasında eğitim kılavuzları, yönergeler, gönüllülük programlarına ilişkin raporlar ve afet eğitimi protokolleri yer almaktadır. Bu belgeler, ilgili federasyonların resmî web siteleri, ulusal kütüphane veri tabanları, akademik arama motorları ve kurumsal arşivler aracılığıyla toplanmıştır. Ayrıca, topluluk düzeyinde ilk müdahale yetkinliklerini çerçeveleyen uluslararası standartlar da incelenmiştir (INSARAG, 2020; 2024).

Bu kurumlar, Türkiye'de izcilik, afet eğitimi, arama kurtarma ve gönüllülük faaliyetlerine ilişkin yasal düzenlemeleri geliştiren, uygulama yönergelerini hazırlayan ve liderlik eğitimlerini yürüten temel resmî otoriteler konumundadır. Dolayısıyla bu kurumların yayımladığı eğitim kılavuzları, stratejik planlar, protokoller ve yönergeler; izci liderlerinin afet ve arama kurtarma eğitimlerindeki rollerini bütüncül biçimde ortaya koymak açısından güvenilir ve amaca uygun bir veri kaynağı oluşturmuştur.

Araştırma kapsamına, 2020–2025 yılları arasında yayımlanan ve izci liderliği, afet eğitimi veya arama kurtarma içeriklerine doğrudan atıf yapan açık erişimli resmî belgeler dâhil edilmiştir. Kurumsal dokümanlara 2025 yılı Nisan ayı itibarıyla ilgili kurumların çevrimiçi arşivlerinden erişilmiştir.

Elde edilen veriler, nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan tematik içerik analizi yaklaşımıyla çözümlenmiştir (Braun ve Clarke, 2006; Labuschagne, 2003). Veriler organize edilerek, izci liderlerinin afet ve arama kurtarma eğitimlerindeki mevcut rollerine ilişkin bilgiler tematik olarak sınıflandırılmış ve sentezlenmiştir. Kodlama sürecinde “izci liderliği”, “afet eğitimi”, “arama kurtarma”, “gönüllülük”, “saha eğitimi” anahtar kavramlardan hareketle beş ana tema oluşturulmuştur. Bu doğrultuda gerçekleştirilen analizler sonucunda beş ana tema ortaya çıkarılmıştır: izci liderliği eğitimi içerikleri ve afet bilinci entegrasyonu, afet ve arama kurtarma eğitim modülleri, liderlerin rol tanımları ve sorumlulukları, mevcut eğitim materyalleri ve kaynakları ile tespit edilen gelişim alanları ve zorluklar. Bu temalar, incelenen belgelerden elde edilen verilerin bütüncül biçimde yorumlanmasına ve izci liderlerinin afet eğitimi süreçlerindeki rollerinin çok yönlü olarak değerlendirilmesine olanak sağlamıştır.

Verilerin güvenilirliğini artırmak amacıyla kodlama süreci iki araştırmacı tarafından bağımsız biçimde yürütülmüş ve temalar üzerinde görüş birliği sağlanmıştır. Kodlayıcılar arası uyum oranı %85 olarak hesaplanmıştır; bu oran, kabul edilebilir eşik değer olan %70’in üzerindedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 265). Ayrıca, bulgular nitel veri üçgenlemesi (data triangulation) yaklaşımıyla farklı kurum dokümanları arasında karşılaştırılarak doğrulanmıştır. Bu yöntemsel yaklaşım, izci liderlerinin afet ve arama kurtarma eğitimlerindeki rollerini belge temelli, güvenilir ve karşılaştırmalı biçimde inceleme olanağı sunmuştur.

Etik ilke: Araştırmada yalnızca kamuya açık, kişisel veri içermeyen belgeler kullanılmıştır; bu nedenle etik kurul onayı gerekmemiştir.

BULGULAR

Bu bölümde, izci liderlerinin afet ve arama kurtarma eğitimlerindeki rolünü anlamak amacıyla gerçekleştirilen doküman analizinden elde edilen bulgular sunulmaktadır. Toplanan yönergeler, kılavuzlar, eğitim materyalleri, raporlar ve ilgili akademik yayınların sistematik incelemesi sonucunda beş ana tema belirlenmiştir: (1) İzci Liderliği Eğitimi İçerikleri ve Afet Bilinci Entegrasyonu, (2) Afet ve Arama Kurtarma Eğitim Modülleri, (3) Liderlerin Rol Tanımları ve Sorumlulukları, (4) Mevcut Eğitim Materyalleri ve Kaynakları ve (5) Tespit Edilen Gelişim Alanları ve Zorluklar.

İzci Liderliği Eğitimi İçerikleri ve Afet Bilinci Entegrasyonu

İncelenen belgeler, izci liderliği eğitimlerinin temelinde yer alan "hazırlıklı ol" felsefesinin, afet bilinci ve hazırlığı kavramlarıyla doğal bir entegrasyon içinde olduğunu göstermektedir. Ancak bu entegrasyonun düzey ve biçiminde farklılıklar tespit edilmiştir. Erken dönem liderlik kılavuzlarında, afet hazırlığı genellikle "doğada hayatta kalma", "ilk yardım" ve "acil durum müdahalesi" gibi genel beceriler altında dolaylı olarak ele alınmıştır. Buna karşılık, güncel belgelerde afet risk azaltma, erken uyarı sistemleri ve psikososyal destek gibi modern afet yönetimi prensiplerinin liderlik eğitimlerine daha doğrudan ve yapılandırılmış biçimde entegre edildiği gözlemlenmiştir. Bu eğilim, çocuk ve gençlerin aktif katılımını önceleyen çağdaş DRR çerçeveleriyle uyumludur (UNICEF, 2022; UNICEF/UNDRR, 2023). Dolayısıyla, izcilik hareketinin afet yönetimindeki küresel paradigmaya uyum sağlama çabasını yansıtmaktadır. Nitekim Dünya İzci Hareketi Örgütü, izciliği gençler için bir kendi kendine eğitim hareketi olarak tanımlamaktadır.

Afet ve Arama Kurtarma Eğitim Modülleri

Doküman analizi, izci liderlerine yönelik dört temel afet ve arama kurtarma eğitim modülünün varlığını ortaya koymuştur: Temel İlk Yardım ve Acil Müdahale Eğitimi: İncelenen tüm ulusal ve uluslararası izcilik eğitim programlarında, temel ilk yardım ve basit acil müdahale teknikleri (örn. kanama kontrolü, kırık tespiti, taşıma teknikleri) standart bir modül olarak yer almaktadır. Afet Bilinci ve Risk Azaltma Eğitimi: Özellikle son on yılda yayınlanan belgeler, afet türleri, risk değerlendirmesi, afet öncesi hazırlık planları yapma ve bireysel/aile afet çantası hazırlığı gibi konuları kapsayan modüllerin önemini vurgulamaktadır. Temel Arama Kurtarma Teknikleri: Belgelerde "arama kurtarma" terimi genellikle dar bir kapsamda ele alınmaktadır. Liderlere, enkaz altından yaralı çıkarma veya karmaşık kurtarma operasyonları

yerine, afet sonrası güvenli alan yaratma, kayıp izcileri bulma ve basit kurtarma ekipmanlarını kullanma gibi daha çok "basit yaşam kurtarma" veya "güvenli bölge oluşturma" becerileri öğretildiği anlaşılmıştır. Profesyonel arama kurtarma eğitimlerinin derinliğinde bir eğitim içeriği bu modüllerde nadiren yer almaktadır. İletişim ve Koordinasyon: Afet anında etkili iletişim ve yerel otoritelerle (AFAD, jandarma, sivil savunma vb.) koordinasyonun önemi bazı belgelerde vurgulanmaktadır. Liderlerin kendi grupları içinde ve dış birimlerle haberleşme becerileri üzerine modüller mevcuttur.

Liderlerin Rol Tanımları ve Sorumlulukları

Belgeler, izci liderlerinin afet ve arama kurtarma durumlarındaki rollerini çok boyutlu olarak tanımlamaktadır. Eğitimci ve Bilinçlendirici Rol: Liderlerin birincil rolü, izcilere afet bilinci aşlamak, afet öncesi ve anında yapılması gerekenleri öğretmek ve düzenli tatbikatlar aracılığıyla bilgileri pekiştirmektir. Model ve Güven Kaynağı Rolü: Liderlerin, kriz anlarında sakin ve kararlı duruşlarıyla izcilere örnek olmaları, onların korkularını yatıştırmaları ve güven vermeleri beklenmektedir. Bu rol, özellikle psikososyal destek açısından kritik önem taşımaktadır. Lider eğitimine Psikolojik İlk Yardım (PFA) ve MHPSS modüllerinin eklenmesi, afet sonrası psikolojik yükün azaltılmasına katkı sağlar (IFRC Reference Centre for Psychosocial Support, 2018). Müdahale ve Yönlendirme Rolü: Acil durumlarda ilk müdahaleyi yapmak, güvenli tahliye sağlamak, yaralıları ilk yardım uygulamak ve izci grubunu güvenli bölgelere yönlendirmek gibi operasyonel sorumluluklar belgelerde sıkça vurgulanmaktadır. Liderler, kendi gruplarının güvenliğinden doğrudan sorumlu tutulmaktadır. Topluma Hizmet Rolü: İzci liderlerinin, afet sonrası dönemde topluma gönüllü olarak yardım etmeleri, lojistik destek sağlamaları, yardım dağıtımına katılmaları ve temizlik faaliyetlerine destek olmaları gibi görevler de belgelerde yer almaktadır. Bu, izciliğin topluma hizmet felsefesinin bir yansımasıdır.

Mevcut Eğitim Materyalleri ve Kaynakları

İnceleme sonucunda, izci liderlerinin afet ve arama kurtarma eğitimlerinde kullanabileceği çeşitli materyaller ve kaynaklar tespit edilmiştir. Bunlar arasında: Yazılı Kılavuzlar ve El Kitapları: Basılı formdaki liderlik el kitapları ve özel afet hazırlık kılavuzları yaygın olarak bulunmaktadır. Bu materyaller genellikle temel bilgileri ve pratik uygulamaları içermektedir. Çevrimiçi Platformlar ve Dijital İçerikler: Özellikle son yıllarda, izcilik federasyonlarının web sitelerinde ve bazı uluslararası izcilik platformlarında afet eğitimlerine yönelik dijital modüller, videolar ve etkileşimli içerikler artmıştır. Bu, bilgiye erişimi kolaylaştırmaktadır. WOSM'in afet riski azaltımı ve güvenlik yönergelerine ilişkin çevrimiçi eğitim içerikleri, son yıllarda çeşitlenmiştir (WOSM, 2025). Eğitim Modelleri ve Ders Planları: Bazı belgeler, izci liderlerinin kendi ünitelerinde uygulayabilecekleri örnek ders planları ve etkinlik modelleri sunmaktadır. Bu, liderlerin eğitimi standardize etmelerine ve etkili bir şekilde sunmalarına yardımcı olmaktadır. Uluslararası İşbirlikleri Kaynakları: Dünya İzci Hareketi Örgütü'nün, UNICEF, Kızıl Haç/Kızılay gibi uluslararası kuruluşlarla yaptığı işbirlikleri kapsamında geliştirilen afet eğitim materyallerinin ulusal federasyonlar tarafından da kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Tespit Edilen Gelişim Alanları ve Zorluklar

Belgeler, izci liderlerinin afet ve arama kurtarma eğitimlerindeki rolüne ilişkin önemli katkılar sunmakla birlikte, bazı gelişim alanlarına ve mevcut zorluklara da işaret etmektedir: Eğitimlerin Standardizasyonu ve Güncelliği: Farklı belgelerde afet eğitim içeriklerinin ve uygulama metodolojilerinin tam olarak standardize edilmediği, bazı alanlarda ise güncel afet senaryolarına yeterince odaklanılmadığı anlaşılmıştır. Özellikle iklim değişikliğine bağlı yeni afet türleri (örn. ani hava olayları) veya teknolojik afetlere ilişkin içeriklerin zayıf kaldığı gözlenmiştir. Bu nedenle izci programlarının iklim kaynaklı çoklu tehlikelere uyum ve risk iletişimi unsurlarıyla hizalanması gerekmektedir (WOSM, 2024). Pratik Uygulama ve Tatbikat Eksikliği: Birçok doküman teorik bilgiyi aktarmakla yetinmekte, liderlerin ve izcilerin gerçekçi koşullarda pratik arama kurtarma veya afet müdahale tatbikatlarına katılımlarına dair yeterli vurgu ve yönlendirme bulunmamaktadır. Psikososyal Destek ve Travma Yönetimi: Afetlerin psikolojik etkileri ve liderlerin bu konuda izcilere nasıl destek olabileceği, belgelerde yeterince derinlemesine işlenmemiştir. Liderlerin kendi travma yönetimi veya psikolojik ilk yardım konularındaki eğitimlerinin geliştirilmesi gerektiği ima edilmektedir. Liderlerin Sürekli Eğitimi ve Yeterlilik Belirleme: Belgelerde liderlerin başlangıç eğitimlerine vurgu yapılırken, afet ve arama kurtarma becerilerinin düzenli olarak güncellenmesi ve liderlerin bu alandaki yeterliliklerinin periyodik olarak değerlendirilmesine ilişkin mekanizmaların yeterince açık olmadığı görülmüştür.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışma, izci liderlerinin afet ve arama kurtarma eğitimlerindeki rolünü, ilgili dokümanların sistematik bir incelemesi yoluyla derinlemesine anlamayı amaçlamıştır. Küresel çapta artan afet riskleri ve toplumsal dirençliliğin önemi göz önüne alındığında, izcilik gibi gönüllülük esasına dayalı gençlik hareketlerinin afet yönetimi süreçlerindeki potansiyeli büyük bir önem taşımaktadır. Bu doküman incelemesi, izci liderlerinin bu kritik alandaki mevcut katkılarını, eğitim süreçlerini ve gelişim alanlarını ortaya koyarak literatürdeki ilgili boşluğu doldurmayı hedeflemiştir.

Elde edilen bulgular, izcilik hareketinin temel felsefesinde yer alan "hazırlıklı ol" prensibinin, afet bilinci ve hazırlık konularıyla güçlü bir şekilde örtüştüğünü göstermiştir. Belgeler, afet bilincinin liderlik eğitimlerine farklı düzeylerde entegre edildiğini, ancak bunun genellikle "doğada hayatta kalma" ve "ilk yardım" gibi temel beceriler aracılığıyla dolaylı yoldan yapıldığını ortaya koymuştur. Bu durum, izcilik hareketinin temel felsefesinin, afet yönetiminin hazırlık ve zarar azaltma aşamalarına doğal bir katkı sağladığını göstermektedir. WOSM'in insani eylem ve topluluk direnci odaklı stratejik belgeleri, bu hizalanmayı kurumsal düzeyde de teyit etmektedir (WOSM, 2025). Paton ve Johnston'ın (2017) toplumun dirençliliğini artırmada eğitimin önemine yaptığı vurguyu desteklemekle birlikte, afet bilincinin daha modern ve kapsamlı bir yaklaşımla (örn. iklim değişikliğine bağlı afetler, psikososyal destek) doğrudan entegrasyonu gerekliliğine işaret etmektedir. Dünya İzci Örgütü eğitimlerinde yaparak yaşayarak öğrenmenin önemine değinilerek izcilik eğitime yönelik yaklaşım net olarak vurgulanmaktadır. Başka bir deyişle, gençlerin gelişimine, pasif bir şekilde bir dersi dinlemek veya bir gösteriyi izlemek yerine, somut ve "bizzat deneyimleyerek" öğrenme fırsatları sunulması yardımcı olunması ön plana çıkarılmaktadır. Dam (2020) yaptığı çalışmada, izciliğin birçok gönüllü tarafından geleneksel eğitim yöntemlerini dönüştüren ve eğitim alanında yenilikçi bir yaklaşım olarak benimsenen bir yöntem olduğunu belirtmektedir. Son dönem literatür, ciddi oyun/gamifikasyon tabanlı afet eğitimlerinin bilgi kalıcılığı ve öz-yeterliliği artırdığını göstermektedir (Bai vd., 2024; Arakawa vd., 2024; Tsai vd., 2020; Buchanan, 2023).

Çalışmanın bulguları, izci liderlerine yönelik temel ilk yardım ve acil müdahale eğitim modüllerinin yaygın olduğunu göstermiştir. Ancak, arama kurtarma kavramının belgelerde daha çok "basit yaşam kurtarma" ve "güvenli bölge oluşturma" ile sınırlı bir kapsamda ele alınması dikkat çekicidir. Profesyonel arama kurtarma ekiplerinin (AFAD, Jandarma Arama Kurtarma vb.) sağladığı detaylı ve teknik eğitimlerin izci lideri programlarında belli düzeyde yer aldığı anlaşılmıştır. Bu durum, izci liderlerinin afet yönetiminin müdahale aşamasında, özellikle profesyonel ekiplerin olay yerine ulaşmasından önceki kritik "altın saatlerde" hayati bir ilk müdahale ve güvenliği sağlama rolü üstlendiğini göstermektedir. Bu bulgu, izci liderlerinin afetlerdeki rolünün sınırlarını ve potansiyel gelişim alanlarını belirlemek açısından önemlidir.

İzci liderlerinin rol tanımları, belgelerde birden çok boyutta ele alınmıştır. Liderlerin afetlerde hem psikososyal destek hem de yönlendirme rollerini üstlendikleri görülmektedir (Türkiye İzcilik Federasyonu, 2025). Liderlerin birincil olarak "eğitimci ve bilinçlendirici" rollerini üstlenerek izcilere afet bilinci aşıladıkları, aynı zamanda kriz anlarında "model ve güven kaynağı" olarak psikolojik destek sağladıkları görülmüştür. Bu roller, izcilik felsefesinin topluma hizmet ve kişisel gelişim boyutlarıyla uyumlu olup, gençlerin afetlere karşı yalnızca fiziksel olarak değil, aynı zamanda zihinsel ve sosyal olarak da hazırlanmalarına katkı sağlamaktadır (Peek vd., 2018). Özellikle, liderlerin kriz anındaki sakin duruşu ve rehberliği, izcilerin travma etkilerini azaltmada kritik bir faktör olabilir. "Müdahale ve yönlendirme" ile "topluma hizmet" rolleri de liderlerin sorumlulukları arasında yer almaktadır. Bu roller, izci liderlerinin afet yönetiminin hazırlık, müdahale ve iyileştirme aşamalarına olan çok yönlü katkısını açıkça ortaya koymaktadır.

Mevcut eğitim materyallerinin ve kaynaklarının çeşitliliği (yazılı kılavuzlar, dijital platformlar, uluslararası işbirlikleri), izci liderlerinin bilgiye erişimini kolaylaştırmaktadır. Özellikle Dünya İzci Hareketi Örgütü'nün (WOSM) UNICEF, Kızıl Haç/Kızılay gibi uluslararası kuruluşlarla yaptığı işbirlikleri kapsamında geliştirilen materyallerin kullanımı, izcilik hareketinin küresel iyi uygulama örneklerini takip ettiğini göstermektedir. Günümüzde dijital platformlar ve uluslararası iş birlikleri, izci liderlerinin yenilikçi uygulamalar geliştirmelerini destekleyerek, güncel bilgi ve başarılı örneklerle ulaşmalarını kolaylaştıran önemli araçlar haline gelmiştir. Ancak, bu materyallerin güncelliği, standardizasyonu ve pratik uygulamaya yönelik yeterliliği konularında bazı eksiklikler tespit edilmiştir. Nitekim, afetlerin ve kitlesel şiddetin yol açtığı

yıkım göz önüne alındığında, müdahale politikasının en güncel araştırma bulgularına dayanması kritik öneme sahiptir (Hobfoll vd., 2021).

Bunlardan biri, afet ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim programlarıdır. Amaç, toplumda afet farkındalığını artırmak ve afetleri yönetilebilir bir gerçeklik olarak konumlandırmaktır. Bu kapsamda, toplumun tüm kesimlerinde afetlere karşı yeterlilik bilinci oluşturmak amacıyla “Afete Hazır Türkiye Bilinçlendirme ve Eğitim Projesi” hayata geçirilmiştir. 2018 yılı itibarıyla projenin ulaştığı kişi sayısı 10 milyonu aşmıştır (AFAD, 2025).

Belgeler, izci liderlerinin afet ve arama kurtarma eğitimlerindeki gelişim alanlarına ve karşılaşılan zorluklara da işaret etmektedir. Eğitim içeriklerinin tam olarak standartlaştırılmamış olması, pratik uygulama ve tatbikat eksikliği, psikososyal destek ve travma yönetimi konularına yeterince yer verilmemesi ile liderlerin sürekli eğitimleri ve yeterliliklerinin periyodik olarak değerlendirilmesine ilişkin mekanizmaların zayıflığı bu zorluklar arasında öne çıkmaktadır. Bu tespitler, afetlerin sürekli değişen ve gelişen doğası göz önüne alındığında, izci liderlerinin sadece başlangıç eğitimiyle değil, aynı zamanda düzenli ve güncel eğitimlerle donatılmasının zorunluluğunu ortaya koymaktadır. İklim değişikliğinin getirdiği yeni afet senaryolarına yönelik güncel bilgilerin ve psikolojik ilk yardım gibi konuların eğitimlere daha aktif dâhil edilmesi, liderlerin ve dolayısıyla izcilerin afetlere karşı daha dirençli olmalarına katkı sağlayacaktır.

Bu doküman incelemesi, izci liderlerinin afet ve arama kurtarma eğitimlerindeki rollerine odaklanarak literatürdeki önemli bir boşluğu doldurmuştur. Gönüllü gençlik örgütlerinin afet yönetimindeki rolüne dair genel çalışmalara ek olarak, bu araştırma izci liderlerinin özgül konumunu ve eğitim ihtiyaçlarını detaylandırmıştır. Elde edilen bulgular, Türkiye ve uluslararası izcilik federasyonlarına, eğitim programlarını revize etme ve liderlerin kapasitelerini artırma konusunda somut veriler sunmaktadır. Aynı zamanda, politika yapıcılar için de sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği ve gönüllü eğitim modelleri geliştirme açısından değerli çıkarımlar sağlamaktadır.

Bununla birlikte, bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Çalışma, sadece mevcut dokümanların analiziyle sınırlı olup, izci liderlerinin gerçek saha deneyimlerini, eğitimlerin pratik uygulamadaki etkililiğini veya karşılaştıkları kişisel zorlukları doğrudan yansıtamamaktadır. Dokümanların erişilebilirliği ve güncelliği, analizin kapsamını etkileyebilmiştir. Ayrıca, farklı ülkelerdeki izcilik federasyonları arasındaki eğitim farklılıkları detaylı olarak incelenememiştir.

Gelecek araştırmalar, bu çalışmanın bulgularını desteklemek ve genişletmek amacıyla izci liderleri, izciler ve afet yönetimi uzmanlarıyla derinlemesine mülakatlar veya odak grup görüşmeleri gibi nitel çalışmalar yapabilir. Ayrıca, izci liderlerine yönelik afet eğitimlerinin etkililiğini nicel yöntemlerle (örn. anketler, beceri testleri) değerlendiren araştırmalar yapılabilir. Farklı ülkelerdeki izcilik federasyonlarının afet eğitim programlarının karşılaştırmalı analizi, uluslararası iyi uygulama örneklerinin ortaya konmasına yardımcı olabilir. İzci liderlerinin afet sonrası psikososyal destek becerilerini geliştirmeye yönelik özel eğitim programlarının tasarlanması ve pilot uygulamalarının yapılması önem arz etmektedir. Bu tür araştırmaların, izcilik hareketinin afet yönetimindeki rolünü daha da güçlendirmesi ve toplumsal dirençliliğe somut katkılar sunacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma, izcilik hareketinin afet yönetimindeki kritik potansiyelini gözler önüne sermektedir. Ancak bu potansiyeli tam anlamıyla harekete geçirmek için, bulguların daha derinlemesine incelenmesi gerekmektedir. Gelecekteki araştırmalar, izci liderlerinin deneyimlerini doğrudan anlamak için karma yöntemli çalışmalar yapmalı, farklı ülkelerdeki iyi uygulama örneklerini karşılaştırmalı olarak analiz etmelidir. Bu doğrultuda, özellikle afet sonrası psikososyal destek gibi kritik alanlara odaklanan, kanıta dayalı yeni eğitim modelleri tasarlanmalıdır. Nihayetinde, izci liderlerinin kapasitelerini sürekli geliştirerek, izcilik hareketinin afet yönetimindeki rolü daha da güçlendirilebilir ve toplumsal afet dirençliliğine somut ve kalıcı katkılar sunulabilir.

KAYNAKLAR

1. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD). (2022). *Türkiye afet risk azaltma planı (TARAP)*. <https://www.afad.gov.tr/turkiye-afet-risk-azaltma-planı-tarap>
2. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD). (2025). *Öne çıkan faaliyetlerimiz*. <https://www.afad.gov.tr/one-cikan-faaliyetlerimiz>
3. Aitsi-Selmi, A., Egawa, S., Sasaki, H., Wannous, C., & Murray, V. (2015). The Sendai framework for disaster risk reduction: Renewing the global commitment to people's resilience, health, and well-being. *International Journal of Disaster Risk Science*, 6, 164–176. <https://doi.org/10.1007/s13753-015-0050-9>
4. Arakawa, T., Yamada, A., & Sugimori, J. (2024). Development and evaluation of a game for self-/mutual-help education in disaster prevention. *Sustainability*, 16(19), 8375. <https://doi.org/10.3390/su16198375>
5. Baden-Powell, R. (2024). *Scouting for boys: A handbook for instruction in good citizenship*. Oxford University Press. (Original work published 1908)
6. Bai, S., Zeng, H., Zhong, Q., Shen, Y., Cao, L., & He, M. (2024). Application of gamification teaching in disaster education: scoping review. *JMIR Serious Games*, 12, e64939. <https://doi.org/10.2196/64939>
7. Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF). (2022). *Every country protected — Every child resilient: UNICEF and disaster risk reduction in action*. <https://www.unicef.org/reports/unicef-and-disaster-risk-reduction>
8. Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu ve Birleşmiş Milletler Afet Risklerini Azaltma Ofisi (UNICEF/UNDRR). (2023). *Child-centred disaster risk reduction contributing to resilient development*. UNICEF & United Nations Office for Disaster Risk Reduction. <https://www.undrr.org>
9. Boetto, H., Bell, K., & Ivory, N. (2021). Disaster preparedness in social work: A scoping review of evidence for further research, theory and practice. *The British Journal of Social Work*, 51(5), 1623–1643. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcab103>
10. Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27–40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
11. Boy Scouts of America. (2022). *Emergency Preparedness Merit Badge requirements*. <https://www.scouting.org/merit-badges/emergency-preparedness/>
12. Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
13. Buchanan, P. (2023). *Serious games as an inclusive disaster risk communication tool: A literature review*. Natural Hazards Center. <https://hazards.colorado.edu/uploads/freeform/buchanan-literature-review-web-v2.pdf>
14. Corbetta, P. (2003). *Social research: Theory, methods and techniques*. Sage Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781849209922>
15. Corbin, J., & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (3rd ed.). Sage Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781452230153>
16. Corbin, J., & Strauss, A. (2014). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (4th ed.). Sage Publications, Inc.
17. Dam, H. (2020). Değerler eğitiminde izciliğin önemi ve eğitsel değeri üzerine nitel bir araştırma. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 20(2), 727–754. <https://doi.org/10.33415/daad.760422>
18. Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB). (2025). *2025 yılı gençlik kampları uygulama talimatı*. https://unyekml.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/52/13/192664/dosyalar/2025_06/16104226_genclikkamplariuygulamatalimatı.pdf
19. Hobfoll, S. E., Watson, P., Bell, C. C., Bryant, R. A., Brymer, M. J., Friedman, M. J., Friedman, M., Gersons, B. P. R., de Jong, J., Layne, C. M., Maguen, S., Neria, Y., Norwood, A. E., Pynoos, R. S., Reissman, D., Ruzek, J. I., Shalev, A. Y., Solomon, Z., Steinberg, A. M., & Ursano, R. J. (2021). Five essential elements of immediate and mid-term mass trauma intervention: Empirical evidence. *Psychiatry*, 84(4), 311–346. <https://doi.org/10.1080/00332747.2021.2005387>
20. IFRC Reference Centre for Psychosocial Support. (2018). *A guide to psychological first aid (PFA)*. International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies. <https://pscentre.org/wp-content/uploads/2019/05/PFA-Guide-low-res.pdf>
21. International Search and Rescue Advisory Group (INSARAG). (2020). *INSARAG guidelines 2020*. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs. <https://insarag.org/methodology/insarag-guidelines/>
22. International Search and Rescue Advisory Group (INSARAG). (2024). *First Responder Training (FRT): Concept note [Rapor]*. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs. <https://insarag.org/capacity-building/insarag-first-responder-training/>
23. Labuschagne, A. (2003). Qualitative research: Airy fairy or fundamental? *The Qualitative Report*, 8(1), 100–103. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2003.1901>
24. Lacher, S. (2024). Exploring disaster preparedness: A scoping review of adult and continuing education approaches in international civilprotection research. *Journal of Risk Research*, 27(10), 1273–1289. <https://doi.org/10.1080/13669877.2024.2447252>
25. Millî Eğitim Bakanlığı & Türkiye İzcilik Federasyonu (MEB & TİF). (2023). *Okullarda İzcilik Faaliyetleri İş Birliği Protokolü*. https://karamanisg.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2024_02/15112736_okullardaizcilikfaaliyetleriisbirligiprotokolu.pdf
26. Paton, D., & Johnston, D. (2017). *Disaster resilience: An integrated approach* (2nd ed.). Charles C Thomas Publisher.
27. Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice* (4th ed.). Sage Publications, Inc.
28. Peek, L. (2008). Children and disasters: Understanding vulnerability, developing capacities, and promoting resilience—An introduction. *Children, Youth and Environments*, 18(1), 1–29. <https://doi.org/10.1353/cye.2008.0052>
29. Peek, L., Abramson, D. M., Cox, R. S., Fothergill, A., & Tobin, J. (2018). Children and disasters. In H. Rodríguez, W. Donner, & J. E. Trainor (Eds.), *Handbook of disaster research* (pp. 243–262). Springer.
30. Prati, G., & Pietrantonio, L. (2009). Optimism, social support, and coping strategies as factors contributing to posttraumatic growth: A meta-analysis. *Journal of Loss and Trauma*, 14(5), 364–388. <https://dx.doi.org/10.1080/15325020902724271>

31. Tsai, M. H., Chang, Y. L., Shiau, J. S., & Wang, S. M. (2020). Exploring the effects of a serious game-based learning package for disaster prevention education: The case of battle of flooding protection. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 43, 101393. <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2019.101393>
32. Türkiye İzcilik Federasyonu (TİF). (1998). *İzcilik faaliyetlerinin eğitimdeki yeri ve önemi*. Türkiye İzcilik Federasyonu Yayınları.
33. Türkiye İzcilik Federasyonu (TİF). (2025). *İzcilik liderliği eğitimi yönergesi*. Türkiye İzcilik Federasyonu Yayınları.
34. United Nations International Strategy for Disaster Reduction (UNISDR). (2013). *Using science for disaster risk reduction: Executive summary*. United Nations Office for Disaster Risk Reduction. https://www.unisdr.org/files/32609_stagreport2013executivesummaryeng.pdf
35. Wach, E., & Ward, R. (2013). *Learning about Qualitative Document Analysis*. The Institute of Development Studies and Partner Organisations. <https://hdl.handle.net/20.500.12413/2989>
36. World Organization of the Scout Movement (WOSM). (2024). *43rd World Scout Conference Resolutions*. World Scout Conference. <https://scoutconference.org/documentation/>
37. World Organization of the Scout Movement (WOSM). (2025). *Humanitarian action*. <https://www.scout.org/humanitarian-action>
38. World Scout Bureau. (1998). *Scouting: An educational system*. World Organization of the Scout Movement.
39. Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. baskı). Seçkin Yayıncılık.